

Kuinka taimet ja nuoret puut pidetään terveinä? Hedelmäpuunsyövän ennakoiva hallinta

Tuuli Haikonen, tutkija, Luonnonvarakeskus (Luke)

Hedelmäpuunsyöpä on puuainesta tuhoava korotauti, jonka hallinta taimistoissa ja omenantuotannossa on tullut aiempaa tärkeämmäksi lauhojen, sateisten syksyjen ja merellistyvän ilmaston myötä. Lajikekestävyys ja kasvin hyvä kasvukunto hidastavat taudin oireiden pahenemista. Tauti kulkeutuu taimi- ja lisäysmateriaalin mukana ja leviää tarhassa. Taimessa tai nuoressa puussa tartunta usein koituu puun tuhoksi, sillä nuorissa puissa koro-oireet ehtivät nopeammin rajoittaa vakavasti nestevirtauksia ja puun kasvua. Tämän vuoksi taimien ja nuorten puiden suojeleminen tartunnoilta on edellytys istutusten onnistumiselle. Taudin levintää tarhassa on myös rajoitettava.

Esitelmässä näytän itiöpyydystyksen tuloksia Varsinais-Suomesta ja Ahvenanmaalta ja vertaan itiösaantoa sääoloihin myös muilla paikkakunnilla. Ilmassa leviävien itiöiden pyydystystä tehtiin TUTKA-hankkeessa, jotta ympäristöstä tulevan ilmavintäisen tartunnan riski pystyttäisiin tarkemmin ajoittamaan. Itiöpyydystyksen perusteella syyskesä ja syksy ovat merkittäviä itiölennon aikoja. Kevät on toinen, syksyä kuitenkin vähäisemmän riskin aika. Lajikkeesta riippuen, itiölennonle suotuinen sää ajoittuu omenan poiminnan ja lehtien irtoamisaikaan, jolloin kanta- ja lehtiarpia on runsaasti ja ne ovat alttiita itiötartunnalle. Tunnistamalla riskiajat, voidaan ennakoivat toimenpiteet, kuten tarkkailu ja taudin poisto tarhasta ajoittaa viisaammin. Talvileikkauksen lisäksi tarhaa on tarpeellista tarkkailta myös keväällä ja kesällä, jotta tartuntalähteinä toimivat sairaat puut tai niissä olevat koro-oireet ehditään poistaa ennen syksyä. Omenan kasvinsuojelun tasapainottamiseen hedelmäpuunsyövän hallinta tuo lisähaasteita, sillä syksyisin tehtävät urearuiskutukset lisäävät hedelmäpuunsyövän tartuntoja, mutta ovat muuten tarpeellisia.